

Mai vei Elder M. Russell Ballard
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Kune Marau ena Veiqaravi Loloma

Meda vakaraitaka na noda loloma kei na vakavinavinaka ena solibula veisorovaki ni iVakabula mai na rawarawa, ni noda cakacaka ni veiqaravi loloma.

Kemuni na taciqū kei na ganequ, oi kemuni na vulagi tiko mai e Salt Lake, au sa nuitaka ni o ni na marautaka na roka kei na iboi ni veisenikau totoka ni vula itubutubu ena Lomanibai ni Valetabu.

E dau kauta mai na vakavoui ni rarama kei na bula na vula itubutubu—ka vakavotuya tale vei keda, ena veitaravi ni draki, na nona bula, solibula kei na Tucaketale ni noda Turaga ka Dauveivueti, o Jisu Karisito; ni “veika kecega era sa tukuni [Koya]” (Mosese 6:63).

Ena veibasai ni ituvaki totoka oqo ni vula itubutubu kei na kena ivakatakarakara ni inuinui, sa tiko vakakina na vuravura oqo ni veilecayaki, duidui, kei na lomaleqa. Na gagadre ni bula ena veisiga—ena vuli, cakacaka, susugi ni gone, veiqaravi kei na veikacivi ni Lotu, itaviqaravi vakavuravura, ka vakakina na rarawa kei na tagi ni tauvimate kei na leqa tubukoso—e rawa me tabaki keda sobu. Ena rawa vakacava meda vagalalataki mai na viritalawalawa ni bolebole kei na veilecayaki ka kunea na vakacegu ni vakasama kei na marau?

Vakavuqa eda sa vakataka na

cauravou dauveivoli mai Boston, ni tukuni, a kovuti talega ena maqusa ni vaqara koula mai California ena 1849. A volitaka taucoko na ka e tu vua me laki vaqara iyau ki na veiuwai mai California, ni a tukuni vua ni ra tu kina na tikini koula lelevu e sega ni rawa ni colati.

Ena veisiga yadua, e takiva tiko na cauravou oqo na uciwai e kea ka tale lala mai. Na ka ga e rawata o ya e dua na ibinibini vatu. Sa yalolilai mai ka sa sega na nona ilavo, ka sa vakarau vakasuka me lesu sa qai yaco mai e dua na qase dauvaqara koula ka kaya vua, “Cauravou, sa levu sara na nomu ibinibini vatu.”

A sauma mai o cauravou, “E sega eke na koula. Au sa lesu tale ivale.”

A kalawa yani ki na ibinibini vatu na qase dauvaqara koula, ka kaya, “E tu oqo na koula. Mo na kila ga na vanua era tiko kina.” A tomika cake e rua na vatu ka diriki rau vata. A kaca e dua na vatu ka laurai mai kina eso na tikitikini koula ni ra tatalivaliva mai ena rarama ni matanisiga.

A raica sara o cauravou e dua na taga lilai e na toloi dauvaqara koula, ka kaya yani, “Au vakasaqara tiko na

tikina e vakataka na kena era tiko e nomu taga, sega ni tikitikina walega.”

A vakaraitaka sara o qase dauvaqara koula na nona taga vei cauravou ka ilova na lomana ka namaka me raica eso na tikina lelevu. A kurabui ni raica ni sinai tu na taga lilai oqo ena udolu na tikitikini koula.

A kaya mai na qase dauvaqara koula, “Luvena, e vaka vei au ni o vaqara tiko ga na tikina lelevu ko sa calata kina mo tawana na tikini koula talei oqo. Sa levu na noqu iyau niu tawana tiko ena vosota na veitikina lalai oqo.”

Na italanoa oqo e vakaraitaka tiko na dina vakayalo a vakavulica o Alama vei luvena o Ilamani:

“Raica na ka lalai ka beci sa tubu mai kina na ka levu. . . .

. . . ia sa vakayacori na nona inaki ena veika lalai ka beci . . . era sa vakabulai kina na tamata” (Alama 37:6–7).

Kemuni na taciqū kei na ganequ, e rawarawa tu ga na kosipeli i Jisu Karisito, se cava sara na levu ni noda saga me vakadredretaki kina. E dodonu meda saga me rawarawa tu ga na noda bula, galala mai na veivakauqeti tawa macala, ka raimatua tiko ga ki na veika e bibi cake.

Na veika rawarawa talei cava ni kosipeli e kauta mai na savasava kei na vakainaki ni noda bula? Na cava beka ena kauta mai vei keda o ira na veitikina koula ni kosipeli eda kumuna voli ena vosota ena noda bula—na isolisoli talei ni bula tawamudu?

Au vakabauta ni tiko na kena e rawarawa ia e ka bibi—ka totoka dua—na ivakavuvuli e kovuta kece na kosipeli i Jisu Karisito. Kevaka meda ciqoma vakaidina na ivakavuvuli oqo ka vakayacora me inaki ka ilutua ni noda bula, ena vakasavasavataki keda ka vakaloutaki keda meda laki bula vata tale kei na Kalou.

Na iVakabula a tukuna na ivakavuvuli oqo ena Nona a sauma lesu nona taro na Farisi, “Vakavuvuli, a cava na ivakaro levu ena ivunau?”

“Sa kaya vua ko Jisu, Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucoko, kei na yalomu taucoko, kei na nomu nanuma kecega.

“A imatai ni vunau oqo, ka levu.

“A sa tautauvata na kena ikarua,

Mo lomana na kai nomu me vaka ko lomani iko” (Maciu 22:36–40).

Ena gauna ga eda sa lomana kina na Kalou kei na Karisito ena lomada taucoko, yaloda taucoko, kei na noda nanuma kecega eda sa qai rawa kina ni wasea yani na loloma oqo vei ira na wekada ena caka vinaka kei na veiqaravi—na sala ena loloma ka qaravi keda kece kina o Koya kevaka me na tiko vata kei keda nikua.

Na gauna e kovuti keda kina na loloma dina i Karisito—se loloma—eda nanuma, vakila ka cakacaka me vakataka nodrau nanuma, vakila, ka cakacaka na Tamada Vakalomalagi kei Jisu. Na veivakayadrati kei na gagadre dina ni lomada sa vakataka na ivakabula. A tukuna na ka e gadreva vei iratou na Nona iApositolo ena yakavi bogi ni bera Nona Vakoti ena Kauveilatai. A kaya:

“E dua na vunau vou kau sa solia vei kemudou, Mo dou veilomani me vaka kau sa lomani kemudou. . . .

“A ka oqo era na kila kina na tamata kecega ni dou sa noqu tisaipeli, kevaka dou sa veilomani” (Joni 13:34–35).

Na loloma e vakamacalataka tiko

na iVakabula sa ikoya na loloma e bulataki. E sega ni vakaraitaki ena cakacaka lelevu ka qaqa, ia ena caka vinaka lalai kei na veiqaravi.

E vakaitamera na sala kei na ituvaki eda rawa ni veiqaravi ka lomani ira kina na tamata. Meu vakatura mada e vica.

iMatai, e tekivu ena noda itikotiko na loloma. Na ivakavuvuli bibi duadua e dodonu me qaravi kina na itikotiko o ya me bulataki na Lawa Koula—e veivakasalataki kina na Turaga ni “na ka vakayadua ga dou sa vinakata me ra kitaka vei kemudou na tamata, dou kitaka vaka talega kina vei ira” (Maciu 7:12). Mo raitayaloyalotaka mada ni ko sa boloraki ena vosa se itovo e ca, ka vakatani. Meda vakavulici ira na noda matavuvale ena noda ivakaraitaki me ra tiko veilomani vakaira.

E dua tale na vanua eda rawa ni veiqaravi kina o ya ena loma ni Lotu. Na noda tabanalevu kei na tabana e dodonu me veivanua e dusimaki kina na noda ivosavosa kei na itovo vakai keda ena Lawa Koula. Ni da caka vinaka vakai keda, cavuta na vosa ni veitokoni kei na veivakayaloqaqataki, ka kauwaitaka na noda dui gagadre vakai

keda, sa rawa kina meda tauyavutaka e dua na lomavata ena kedra maliwa na lewe ni tabanalevu. Na vanua ga e tiko kina na loloma, ena sega kina na kakase se vosa vakatani.

O ira na lewe ni tabanalevu, qase kei na gone, sa rawa me ra duavata ena veiqaravi e vakaibalebale cake me ra vakalougatataki ira kina na tani. Ena rua ga na macawa sa oti e a ripotetaka mai kina o Elder Marcus B. Nash, ena Vitusagavulu, Peresitidi ni iWasewase na South America Northwest, na nodra sureti o ira “era sa qaqaco tu vakayalo vei ira era se malumalumu voli,” era sa vakacokotaki ira sara tiko ga e drau na qase kei na gone era sa malumalumu tu. Ena loloma kei na veiqaravi, “yadudua” era sa tekivu lesu tiko mai. Na veiqaravi ni caka vinaka vakaoqo e tauyavutaka tale ga e dua na isema kaukauwa ni nodra veimaliwai vakayadudua o ira era vakaitavi kina—o ira na veivuke kei ira era vukei. E vuqa sara na veika talei era kovuti tiko ena mataqali veiqaravi vakaoqo.

Niu nanuma lesu e vuqa na yabaki noqu veiqaravi tu ena Lotu, eso na ka bibi au dau nanuma tu o ya na noqu

duavata kei ira na lewe ni tabanalevu me vukei kina e dua e vakaleqai.

Me kena ivakaraitaki, niu a se bisopi tiko au a laki cakacaka vata kei ira eso na lewe ni noqu tabanalevu me vakasavasavataki e dua na ikanakana ni manumanu ena were ni welefea ni iteki. E sega ni rawarawa na cakacaka oqo! E wili tale tikoga ena neitou ilawalawa vakacacacaka oqo e dua na turaga sa luluqa tu mai vakadede ena Lotu, ia a gadreva me keitou mai salavata. Ena vuku ga ni nona vakila na neitou loloma ka veikauwaitaki ena ikanakana boi ca o ya, a lesu tale mai ki na Lotu ka laki vauci sara ena valetabu vata kei watina kei iratou na gone. Na neitou veikauwaitaki ena gauna ni veiqaravi vaka o ya sa vakalougatataki kina o iratou na luvena, makubuna, kei ira na makubuna vakarua. E vuqa vei ira era sa laki kaulotu, vakamau e valetabu, ka ra sa susuga cake tiko na matavuvale tawamudu—e dua

na cakacaka cecere e yaco ena dua ga na veiqaravi rawarawa, e dua ga na tikitikini koula.

Na ikatolu ni vanua eda rawa ni veiqaravi kina sa ikoya ena noda itikotiko raraba. Mai na noda ivakaraitaki savasava kei na veikauwaitaki meda dodoliga yani vei ira era gadreva tu na noda veivukei. E vuqa vei kemuni o ni sa dara oti na sote Liga Dauveivukei ka cakacaka vagumatua sara me ra vakacegui kina na vakararawataki ka vakatorocaketaka na nomuni itikotiko raraba. Era veiqaravi vagumatua sara na itabagone qase cake wale ga oqo mai na iTeki o Sendai e Japani me ra vaqarai ira na lewenilotu ni oti na uneune vakarerevaki kei na sunami. E vuqa sara na sala ni veiqaravi.

Mai na noda caka vinaka ena yalololoma kei na veiqaravi, e rawa meda veivolekati sara kina kei ira eda qarava. Na veitokani vakaoqo eda na kila vakavinaka cake kina na noda yalodina tiko ki na kosipeli kei na

gagadre meda vulicia vakalevu cake na veika me baleti keda.

Na noqu itokani vinaka o Elder Joseph B. Wirthlin a tukuna na kaukauwa ni ivakavuvuli oqo nona kaya: “Na yalololoma sa ikoya na isaluwaki ni rogolevu. . . . [Sa] ikoya na idola ka dolava na veikatuba ka bulia na itokani. E vakamalumalumutaka na yalo ka vakaukauwataka na veiwekani ka rawa ni tu ena gauna taucoko ni bula” (“Na Mana ni Yalololoma,” *Liaona* Me 2005, 26).

E dua tale na sala eda rawa ni qaravi ira kina na luvena na Tamada Vakalomalagi o ya ena veiqaravi ni kaulotu—sega wale ga ena daukaulotu tudei ia ena veitokani kei na veiwekani. Ena sega ni rawa me tubu na Lotu mai na tukituki wale ga ena nodra mata ni katuba na tani. Ena yaco rawa ni ra vakasinaiti na lewenilotu, kei ira na noda daukaulotu, ena loloma ni Kalou kei na Karisito, me ra kila rawa na veivukei me vakayacori ena yalololoma ni veiqaravi kivei ira era vakaleqai tu.

Ni da vakayacora oqo, kemuni na taciq kei na ganequ, era na vakila na noda yalodina kei na noda loloma o ira sa dina tu e lomadra. E vuqa era na via kila na veika e baleti keda. Sa na qai yaco kina me tete yani vakarabailevu sara na Lotu me vakasinaiti vuravura. Era na sega ni rawata duadua oqo o ira na daukaulotu ia sa gadrevi kina na nodra kauwai mai kei na veiqaravi ni lewenilotu yadua.

Ena noda veiqaravi taucoko, e gadrevi meda yadrava tiko na veivakauqeti ni Yalo Tabu. Sa na tukuna vei keda na domo lailai, o ira era gadreva tu na noda veivuke kei na ka meda cakava meda vukei ira kina.

A kaya o Peresitedi Spencer W. Kimball: “Sa ka bibi meda veiqaravi vaka ikeda ena matanitu. . . . E vakavuqa, e umani tu ena noda veiqaravi na veivakayaloqaqataki se soli-ka . . . veivuke ena cakacaka rawarawa, ia ena tarava mai na kena isau lagilagi . . . mai na veiqaravi lalai ena dina!” (*Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Spencer W. Kimball* [2006], 82).

Sa veivakasalataki kina o Peresitedi Thomas S. Monson:

“Sa dau tu ga na nodra gadadre na tamata, ka sa rawa vei keda yadua meda vakayacora e dua na ka me vukea yani e dua.

“. . . Vakavo ga keda soli keda ki na nodra qaravi eso tale, sa sega sara na inaki ni noda bula” (“What Have I Done for Someone Today?” *Liahona* Nov. 2009, 85).

Kemuni na taciqū kei na ganequ, meu vakamatatataka tale mada ni kedrau ituvaki bibi sara na Kalou kei na Luvena Lomani o ya meda gadreva ka vakasaqara me tiko e lomada na isololi ni loloma, “na loloma uasivi sara i Karisito” (Moronai 7:47). Ena lasika mai na isololi oqo na kaukauwa meda loloma ka qaravi ira kina na tamata me vaka a vakayacora na iVakabula.

A vakavulica vei keda na parofita o Momani na bibi cecere ni isololi oqo ka tukuna vei keda na sala meda ciqoma kina: “Oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou masuta na Tamada ena yalomudou taucoko me vakasinaiti kemudou ena loloma oqo; ia na loloma sa solia vei ira era sa muria na Luvena ko Jisu Karisito ena yalodina, mo dou yaco kina mo dou luve ni Kalou; ia ni sa rairai mai ko Koya, eda na tautauvata kaya, ni da na raica na matana dina; ia meda rawata na inui-nui oqo ka vakasavasavataki me vaka sa savasava ko Koya” (Moronai 7:48).

Na veika lelevu era tekivu mai ena veika lalai ka rawarawa. Me vakataka ga na tikitikini koula e vakasokomuni tiko ena veigauna me laki iyau levu sara, sa vakakina na noda cakacaka ni veiqaravi ni caka vinaka lalai ka rawarawa ena laki yaco me dua na bula sa vakasinaiti tu ena lomana na Tamada Vakalomalagi, yalodina ki na cakacaka ni Turaga o Jisu Karisito, kei na yalo ni vakacegu kei na marau ena veigauna yadua eda dodoliga yani kina kivei ira tale e so.

Ni da sa volekata tiko yani oqo na Siga ni Mate meda na vakaraitaka na noda loloma kei na vakavinavinaka ki na solibula veisorovaki ni iVakabula mai na rawarawa, ni noda cakacaka ni veiqaravi loloma vei ira na tacida kei na ganeda ena noda vuvale, ena lotu, ka vakakina ena noda itikotiko. Ena ka oqo sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Neil L. Andersen

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Vakarautaki ni Vuravura me baleta na iKarua ni Lako Mai

Na nomu itavi e dua na madigi vakamareqeti mo na kauti ira mai eso vei Karisito ka veivuke ena vakarautaki ni iKarua ni Lako mai ni iVakabula.

Au na vosa vakatabakidua tiko vei kemuni na yabaki 12 ki na 25 ko ni taukena tu na matabete ni Kalou. Keimami dau nanumi kemuni ka dau masulaki kemuni. Au a talanoataka ena dua na gauna me baleta na nona biliga vakaukauwa na tacina na makubui keirau tagane yabaki va. Ni oti na nona vakayalovinakataka na gone, a vuki na watiqū o Kathy vei koya na yabaki va ka taroga vakamalua, “na cava o biliga kina na tacimu?” A raici buna ka sauma, “Mimi, vosoti au. Sa yali na noqu mama ni DND, sa sega kina ni rawa meu digia na dodonu.” Keimami kila ni o ni dau tovolea vakaukauwa mo ni digitaka tiko ga na dodonu. Keimami lomani kemuni vakalevu.

O ni bau vakasamataka beka se baleta na cava o ni talai mai kina ki vuravura ena mataqali gauna vakaoqo? O ni a sega ni sucu ena gauna i Atama kei Ivi se ena gauna ni veiliutaki na fero

mai Ijipita se ena veiliutaki ni matavuvale nei Ming. O ni sa lako mai oqo ki vuravura ena ika 20 ni senitiuri, ni oti na imatai ni lako mai nei Karisito. Sa vakalesui mai ki vuravura na matabete ni Kalou, ka sa dodoka na ligana na Turaga me vakarautaki na vuravura me baleta Nona lesu mai ena lagilagi. Oqo na veigauna ni madigi uasivi kei na qaravi itavi bibi. Oqo na nomuni gauna.

O a vakaraitaka nomu vakabauti Jisu Karisito ena nomu a papitaeso. Ena nomu a tabaki ki na matabete, sa tosocake kina na nomu taledi kei na kila vakayalo. E dua na itavi bibi mo qarava sa ikoya mo vukea me vakarautaki na vuravura me baleta na iKarua ni Lako Mai ni iVakabula.

Sa digitaka na Turaga e dua na parofita, o Peresitedi Thomas S. Monson, me liutaka na cakacaka ni Nona matabete. Sa tukuna o Peresitedi Monson kivei kemuni: “Sa gadrevi ira na daukaulotu na Turaga.”¹ “O ira na cauravou